

Mikola András (1884-1970)

Hideg téli délután

Olaj, vászon 99,5x109,5cm
jelezve jobbra lent: Mikola

Irodalom:

- Réti István: A nagybányai művésztelep Budapest, 1994
Nagybánya művészete MNG, 1996
- Mikola András: Egy nagybányai festő emlékei, Színek és fények Kolozsvár, 1972 / előszó: Banner Zoltán /

A Magyar Nemzeti Galéria 1996-os Nagybánya művészete centenáriumi kiállításán szerepelt festményünk párdarabja, a *Kora tavasz* című kép, melyet a kiállítási katalógus reprodukált is. (456. oldal)

Ez a nagyméretű téli tájkép a motívumait és a festés stílusát tekintve rokon a *Kora tavasz*-szal (99,8x113cm), a két mű tekintélyes méreteiben és arányaiban is hasonló.

A *Kora tavasz* szerepelt az 1922-es Velencei Biennálén is. Ebből arra következtethetünk, hogy ez a mű 1920, vagy 1921 telén keletkezett.

A képen a téli délután meditatív csendjébe merült, korabeli Nagybánya peremvidékének falusias jellegű részletét látjuk. Ebben a völgyben megrekedt hideg téli világban az élet jelét csupán néhány kékre meszelt ház jelzi. Mindössze egyetlen alakot fedezhetünk fel a képen, a deszka kerítésén túl, aki piros batyujával éppen hazafelé tart. Tulajdonképpen ez a diszkrétén felparázsló cinóber az egyetlen keveretlen, direkt szín az egész kompozícióban.

A mű színkarakterét alapvetően a hideg színek túlsúlya határozza meg: a komor hófelleg egybefüggő lilás-szürke színe, a háteret lezáró hegyvonalat ibolyás-kékje, valamint a hó "fehér" színének gazdag árnyalatai. Valójában fehér színt nem is találunk a képen, mintha a festő azzal a Nagy István-i megállapítással azonosulna, miszerint nem az a lényege a hónak (a télnek), hogy fehér, hanem az hogy hideg. Ennek alapján szerint kapja meg a hó a lila, a kék és a szürke árnyalataival a hideg karaktert, ami által a téma kifejező (és nem leíró!) megjelenítése válik fontosabbá.

A kép színeivel első benyomásra hidegséget áraszt, de minél tovább nézzük, azt vesszük észre, hogy a hasonló tónusú hideg közegből lassan előlopakodnak a melegebb színek; a mély olajzöldek a fák törzsein, az umbrák a kerítésen és az erdő lombzatának rozsdabarnái. A kép hasonló tónusértékű hideg és meleg színei egymás viszonylatában finoman pulzálni kezdenek, lélegeznek. Ugyancsak a melegség képzetét kelti a formák és a színfoltok puha kontúrokkal történő körülhatárolása is.

Itt még nem látjuk a későbbi Mikola képekre jellemző rezesslila vibrálásban jelentkező szálkás-vonalkás modoros ecsetkezelést, hanem inkább a mesterétől, Rétitől tanult nagyvonalú, puha festőiségnek a megőrzése érvényesül.

Mikola a kompozíció szerkesztésében is a kiegyensúlyozottságra törekedett. Az előtér motívumainak horizontális-vertikális rendjét, - amelyet a kerítés vonulatai és a fény felé szökő sudár törzsű fák alkotnak - a középtér átlós irányú motívumaival töri meg: a háztetők ismétlődő diagonális a völgybe rézsutosan leereszkedő rozsdás lombzatú erdő

Mikola András: *Kora tavasz*

sávjával rímel. Tovább lazítja a szigorú rendet a háteret lezáró hullámzó hegyvonalattal, valamint a hó tömegének spontánabbul elszórt világos foltjaival.

Ez a mű összegzése mindannak a festői tudásnak, amelyet Mikola a 20-as évekre elért: frissen megőrizte mesterétől, Rétitől kapott festői szemléletet, amelybe már beépítette azt a senki mással össze nem téveszthető szálas-vonalas rajzos-ságot is, amely csak Mikolára jellemző.

M.G.